

MONTSALAT

NOTA DE PREMSA

ES PRESENTA LA PRIMERA OBRA EN CLAU HISTÒRICA DE LA SALINITZACIÓ DELS RIUS PER L'ACTIVITAT MINERA POTÀSSICA A CATALUNYA

“Rius de Sal - Una visió històrica de la salinització dels rius Llobregat i Cardener durant el segle XX”, obra a càrrec de Santiago Gorostiza, Jordi Honey-Rosés i Roger Lloret, s’ha presentat avui amb Pedro Arrojo, Premi Goldman de Medi Ambient

El llibre explica com el conflicte mediambiental per la mineria de la potassa al Bages arrenca el 1925 i com, malgrat la tecnologia disponible al segle XXI, continua sense solució definitiva

S’assenyala que la mitjana dels valors de clorur entre gener del 2014 i juny del 2015 al Llobregat, a Sant Joan Despí, incompleixen el màxim extraordinari fixat en temps de la Segona República i s’explica l’impacte de la mineria a l’aigua potable que arriba a Barcelona

Barcelona, 13 de juliol de 2015.- Avui s’ha presentat la primera obra mai portada a terme, des d’una perspectiva històrica, de la salinització dels rius Llobregat i Cardener com a resultat de l’activitat de la mineria potàssica a Catalunya, en concret a la comarca del Bages, i del seu impacte a l’aigua potable que arriba a l’àrea metropolitana de Barcelona. Els autors de “Rius de Sal - Una visió històrica de la salinització dels rius Llobregat i Cardener durant el segle XX”, Santiago Gorostiza, Jordi Honey-Rosés i Roger Lloret han estat acompanyats en aquest acte per Pedro Arrojo, Premi Goldman de Medi Ambient i autor del pròleg de l’obra.

El llibre presenta una cronologia i documentació històrica que vincula la salinitat dels rius amb la indústria minera i desvela com el conflicte vinculat a la mineria potàssica a Catalunya i la conseqüent salinització dels rius no és nou. La obra es basa sobretot en documentació inèdita d’arxius d’arreu de l’estat, especialment de l’Archivo General de la Administración (AGA), l’Arxiu Nacional de Catalunya (ANC) i l’Arxiu General d’Aigües de Barcelona, però de fet recull informació de 17 arxius diferents.

L’estudi desvetlla que la primera denúncia contra les mines data de 1926 i que durant la dècada de 1930 l’impacte mediambiental va ser tractat abastament a la premsa (acudits, reportatges, etc). La Generalitat Republicana va aprovar una Llei de Salinitat (1933) destinada exclusivament a controlar la salinitat dels rius derivada de l’explotació de les mines de potassa del Bages, aprovada per unanimitat al Parlament de Catalunya. Durant la Segona República (1931-1939), amb maquinària adquirida a Suïssa, es va establir un modern sistema de monitorització de la salinitat i altres paràmetres als rius Llobregat i Cardener i es va redactar el primer projecte de canal col·lector de salmorres, per portar fins al mar les aigües salinitzades produïdes a les mines. “Rius de Sal” documenta el procés d’elaboració d’aquest projecte, que a l’octubre de 1936 estava enllestit. Les obres, però, no van arribar a començar. Durant la Guerra Civil l’empresa Aigües de Barcelona va ser col·lectivitzada pels seus treballadors: sota les bombes, aquests van continuar subministrant aigua a la ciutat i controlant els paràmetres de qualitat. Amb l’aturada de l’activitat a les mines del Bages, la salinitat de l’aigua a Barcelona va baixar de forma molt significativa.

La dictadura franquista no va considerar la construcció del col·lector de salmorres ni el control de la salinitat com un problema urgent. La legislació de control de la salinitat es va relaxar i els projectes de col·lector es van apilar. El col·lector no es va construir fins la dècada dels 80, un cop restablerta la Generalitat de Catalunya i, tot i això, el riu Llobregat encara incompleix la llei promulgada l’any 1933 que limitava, i només

MONTSATAT

NOTA DE PREMSA

per situacions extraordinàries, els abocaments salins a la conca fins a assolir un màxim de 250 mil·ligrams de clorurs per litre (mg Cl/L) de salinitat del Llobregat a Pallejà. A la presentació s'ha apuntat que és possible consultar a la web de l'Agència Catalana de l'Aigua les dades analítiques que mostren que la mitjana dels valors de clorur entre gener del 2014 i juny del 2015 al Llobregat a Sant Joan Despí ha estat de 285 mg Cl/L. S' incompleix doncs el màxim extraordinari fixat en temps de la Segona República. Avall de la confluència amb el Cardener, el Llobregat conté ja 254 mg Cl/L, mentre que a Balsareny tan sols 37 mg Cl/L. La incorporació de clorurs a la conca del Llobregat succeeix als trams d'activitat de la mineria de potassa.

Els autors coincideixen en que des que van començar les explotacions industrials de potassa al Bages, la salinitat afegida a l'aigua del Llobregat ha estat el principal maldecap per l'abastiment d'aigua a l'àrea de Barcelona. Malgrat que el moviment ecologista modern es configura a partir de la dècada de 1970, "Rius de Sal" mostra com fa gairebé 100 anys que la població es mobilitza per denunciar els impactes de la salinització i segons en Santiago Gorostiza, la obra "exposa com un conflicte ambiental és també necessàriament un conflicte social i polític". En aquest mateix sentit s'ha pronunciat en Roger Lloret quan ha dit, contundent, que "el riu Llobregat i la mineria de la potassa al Bages, és una activitat econòmica i alhora, una irresponsabilitat ambiental".

Fent referència a la feina desenvolupada per portar a terme aquest estudi, fruit de la col·laboració entre els tres autors, Jordi Honey-Rosés ha volgut subratllar que la obra, a més d'haver-se treballat amb rigor i una extrema curiositat, "vol ser un homenatge als que han estimat, estimem i estimaran els nostres rius".

"Rius de Sal - Una visió històrica de la salinització dels rius Llobregat i Cardener durant el segle XX", ha sigut editada per Editorial Llobregat- Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat i es presenta avui mateix també, a les 20h, a la Llibreria Parcir (C/Guimerà 74) de Manresa - www.parcir.com.

Sobre els autors: Santiago Gorostiza, llicenciat en Història i en Ciències Ambientals i investigador Marie Curie de la Universitat de Coïmbra (Portugal); Jordi Honey-Rosés, professor de la University of British Columbia a Vancouver (Canadà); i Roger Lloret, químic i agrònom, i durant 40 anys tècnic de la Societat General d'Aigües de Barcelona exercint funcions de control del Llobregat. L'autor del pròleg, Pedro Arrojo, professor emèrit del Departament d'Anàlisi Econòmiques de la Universitat de Saragossa, ideòleg i activista per la nova cultura de l'aigua i Premi Goldman de Medi Ambient 2003 (considerat com el més alt guardó en aquesta matèria que es dóna a tot el món i que s'atorga cada any a sis persones de diferents parts del planeta que s'hagin distingit per les seves activitats a favor de la conservació del medi ambient).

Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat: www.cebll.cat

Plataforma Cívica Montsalat: www.lasequia.cat/montsalat